

Stichting Explore the North

Geadviseerd subsidiebedrag: € 485.000

Gevraagd subsidiebedrag: € 485.000

Over de instelling

Stichting Explore the North (hierna: Explore the North), ontwikkelinstellingen, Leeuwarden

Explore the North biedt ruimte aan schrijvers die 'buiten het boek' willen werken en faciliteert daarnaast meer beginnende, vaak noord-Nederlandse makers. De voorstellingen en optredens begeven zich op het grensvlak van de letteren met andere disciplines. Bij Explore the North gaan proza, poëzie, non-fictie, spoken word en storytelling samen met muziek, performance-art, theater, dans en VR. De optredens zijn te zien op het eigen podium, de Westerkerk, en op het jaarlijkse festival Explore the North.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.47 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Explore the North een subsidiebedrag toe te kennen van € 485.000.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

Explore the North is sterk regionaal ingebed en levert een belangrijke bijdrage aan de culturele infrastructuur in Noord-Nederland op het vlak van de letteren. Het productiehuis van de instelling staat garant voor talentontwikkeling en producties met een regionale en landelijke betekenis. De interdisciplinaire programmering op bijzondere locaties is wervend. Explore the North heeft een onderscheidend profiel en blijft werken aan het vernieuwen van concepten en activiteiten. Met als uitgangspunt de letteren – in al haar verschijningsvormen – heeft Explore the North de Friese popprijs 2023 gewonnen. Het geeft de raad vertrouwen in de verbindende rol die Explore the North oppakt.

De geschiedenis van Explore the North, zoals beschreven in de aanvraag, leest als een boek. Mede doordat Leeuwarden in 2018 Culturele Hoofdstad was, heeft Explore the North in korte tijd iets opgebouwd. Vanuit het festival Explore the North staat er nu een productiehuis dat het hele jaar actief is. De instelling heeft een gedegen verhaal. Haar visie op letteren en nieuwe vormen om deze discipline te presenteren is een goede aanvulling op het literaire werkveld. Wel vindt de

raad dat het onderscheid tussen het jaarlijkse festival en het productiehuis in de aanvraag duidelijker gemaakt had kunnen worden.

De organisatie van Explore the North bestaat uit een klein, vakkundig en bevlogen team dat pioniert in Leeuwarden en vanuit een interdisciplinaire benadering allerlei producties, talentontwikkeltrajecten, residenties, lessen, programma's én een festival organiseert met de literatuur 'als gids'. De talentontwikkeling is breed van aanpak en toon. In samenwerking met partners biedt Explore the North lange lijnen aan voor talent van alle leeftijden en instapniveaus. Programma's kunnen elkaar opvolgen en zo een deelnemer verder helpen naar het professionele niveau of een vakopleiding. In de aanvraag staat weinig over de intensiviteit en populariteit van de programma's. De instelling geeft aan dat er sprake is van veel vrijheid voor de makers. Dat vindt de raad positief. De raad heeft waardering voor de programmalijn Jonge Schrijvers voor jongeren van dertien tot achttien jaar die al sinds 2017 bestaat, met podiumpresentaties van het werk op de jaarlijkse festivals Explore the North en Oerol.

Explore the North maakt deel uit van Station Noord, een netwerk voor talentontwikkeling dat opereert vanuit het Grand Theatre Groningen (onder de vlag van Grand Futura). Via dit netwerk en de landelijke contacten met festivals en schouwburgen is Explore the North in staat haar eigen producties elders in het land te presenteren. De instelling geeft aan dat het werk van haar makers meestal in première zal gaan op festival Explore the North of in de Westerkerk. De raad vindt het eigen podium in de kerk geslaagd als laagdrempelige kennismakingsplek, die mede het resultaat is van een aantrekkelijke programmering.

De activiteiten van de instelling in het kader van internationale uitwisseling zijn indrukwekkend. Eind 2019 werd Leeuwarden UNESCO City of Literature en daarmee lid van een internationaal netwerk dat hedendaagse literatuur en literair erfgoed deelt. De raad juicht het toe dat deze samenwerking zal leiden tot meer kansen voor de makers van Explore the North. Naast de samenwerking met partners in eigen land, zoals Nowhere, Wintertuin/De Nieuwe Oost in Nijmegen en de opleiding Creative Writing van ArteEZ in Arnhem, werkt de instelling samen met het Vlaams-Nederlands cultuurhuis deBuren in Brussel.

Maatschappelijke betekenis

Explore the North levert een grote bijdrage aan de toekomst van het Fries. De instelling laat jonge mensen zien dat het Fries een levende taal waarin je ook kunt rappen en zingen, en aan storytelling en spoken word kunt doen. Een stevige op letteren gerichte organisatie in het noorden is van grote waarde voor de regio. Explore the North werkt samen met veel culturele partners en met organisaties uit andere sectoren, zoals bibliotheken en het onderwijs. Er is sprake van een

stevige inbedding in Leeuwarden. De instelling geeft aan dat de producties van Explore the North bijdragen aan het bevorderen van het leesplezier. De multidisciplinaire producties die in de plannen worden beschreven, vormen volgens de raad inderdaad ‘een genre waar het leesplezier van afspat’.

De theatrale, literaire vertelvorm komt voort uit de tweetaligheid van Leeuwarden, waar zowel het Fries als het Nederlands te horen is, maar strekt zich wat betreft Explore the North uit tot de anderstaligheid van nieuwkomers in de eigen stad en provincie. De raad vindt taal een mooie invalshoek voor een maatschappelijke oriëntatie.

Tijdens het festival Explore the North wordt het festivalhart gevormd door een stadskas die midden in het centrum staat. De raad ziet dat de instelling zich op deze manier midden in de maatschappij wil positioneren. Toch meent de raad dat er meer kan gebeuren om maatschappelijk effect te sorteren. Het project ‘Pidgin X’ van de Belgische theatermaker Ahilan Ratnamohan vindt de raad maatschappelijk gezien relevant. Hij ontwikkelde in verschillende steden (Zwolle, Groningen en Leeuwarden) een nieuwe taal op basis van de verschillende moedertalen van de inwoners van die stad.

De instelling gaat in de aangeleverde stukken voldoende in op gelijke behandeling en ontwikkelmogelijkheden. Zij merkt op dat de honoraria verschillen per discipline en dat Explore the North als multidisciplinaire instelling streeft naar gelijke beloning. Explore the North is aangesloten bij sectorbreed overleg. Genoemd worden PACCT en VLAM21. De instelling volgt de cao Podia en Festivals. Explore the North gaat in de aanvraag voldoende in op sociale veiligheid op de werkvloer en op een gezonde werkomgeving. Dit borgt zij door in 2024 een onafhankelijke vertrouwenspersoon aan te stellen.

De instelling beschrijft welke stappen genomen worden om de diversiteit van het personeel te bevorderen. Ook gaat Explore the North uitgebreid in op de focus op diversiteit en inclusie bij de werving. Tot slot heeft zij voldoende aandacht voor toekomstige stappen die betrekking hebben op de Code Diversiteit & Inclusie. De belangrijkste stappen zijn het betrekken van meer kunstenaars, organisatoren en vrijwilligers van niet-westerse afkomst bij de organisatie, alsmede van mensen met andere opleidingsniveaus dan hbo of universiteit. De ontwikkeling van het Fries als minderheidstaal en het vangen van de Friese identiteit in innovatieve projecten ziet de instelling ook als een vervolgstap.

Toegankelijkheid

Explore the North zit nog in de pioniersfase, maar heeft met het festival een eigen publieksgroep opgebouwd. Sommige makers, zoals Joost Oomen, brengen hun eigen publiek mee. Het is duidelijk dat Explore the North zoekt naar een breder en gevarieerder publiek. De reflectie op diversiteit en inclusie in relatie tot het

publiek vindt de raad goed en eerlijk. Explore the North beseft haar eigen zwaktes en is niet bang deze te benoemen. Ook is de instelling actief op zoek naar het opnemen van andere culturen in haar programmering.

Op festivals als de Parade en Oerol probeert Explore the North het publiek te verrassen met 'vreemde vormen', zoals experimentele poëzie, met als doel nieuw publiek voor dit genre aan te boren. Een belangrijke doelgroep van Explore the North zijn de makers zelf, de deelnemers aan de trajecten. De instelling richt zich op makers met een diverse achtergrond en slaagt er goed in deze te bereiken.

Digitalisering maakt deel uit van de plannen voor de subsidieperiode 2025 - 2028. De vorm die dit krijgt, een bibliotheek met videoregistraties, vindt de raad nog niet erg wervend. Er wordt volop samengewerkt aan presentaties, workshops en cursussen met theater- en onderwijsinstellingen. Hiermee wordt vooral publiek bereikt dat al interesse heeft in theater. Educatie-activiteiten voor scholen heeft de instelling nog niet uitgewerkt. De educatie in de aanvraag richt zich op vakopleidingen. Het programma Jonge Schrijvers voor deelnemers van dertien tot achttien jaar, dat de instelling schaarst onder talentontwikkeling, komt door de leeftijd van de afnemers in de buurt van educatie.

Bedrijfsmatige gezondheid

Stichting Explore the North heeft een goede financiële positie. De eigen inkomsten en de lasten stijgen elk jaar evenredig aan elkaar. De instelling heeft een uitgebreide risicoanalyse gemaakt. De strategie bij tegenvallende inkomsten of uitgaven bestaat uit het zoeken naar een breder netwerk aan culturele, sociaal-maatschappelijke, financiële en commerciële partners. De kosten van de projecten worden dan gedeeld met partners en dekking hoeft niet alleen van Explore the North te komen. Om tegenvallers te kunnen opvangen, wil de instelling ook de vrij besteedbare algemene reserve verhogen.

In de aangeleverde stukken wordt voor zeven van de acht principes van de Governance Code Cultuur beschreven hoe deze in de praktijk worden toegepast. Alleen de verantwoordelijkheid van het bestuur wordt niet expliciet beschreven. In de loop van 2024 zal er een aanzienlijke bestuurswissel plaatsvinden, waarbij een aantal bestuurders van het eerste uur na een tweede termijn vertrekt. Ook wordt in de loop van 2024 een gesprek over de omvorming naar een raad-van-toezichtmodel gestart. Dit is volgens de raad passend bij de fase waarin de instelling zich bevindt. Bij de start van 2025 heeft Explore the North een bestuur van vijf leden, van wie drie nieuwe leden. Hiervoor zijn profielen opgesteld.

Geografische spreiding

Explore the North is gevestigd in Leeuwarden. Binnen de categorie Ontwikkelinstellingen zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een

goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaatsen van de aanvragers.